

Kale Neurketa
>SOZIOLINGUISTIKA KLUSTERRA

AZKOITIKO HIZKUNTZA-ERABILERAREN KALE-NEURKETA, 2014 -EMAITZEN TXOSTENA-

Azkoitian, 2014ko uztailean

 MARTIN UGALDE KULTUR PARKEA ■ 20140 ANDOAIN ■ Tel.: 943 592556 ■ kluster@soziolinguistika.org

 MARTIN UGALDE KULTUR PARKEA ■ 20140 ANDOAIN ■ Tel.: 943 592556 ■ Fax: 943 304151 ■ kluster@soziolinguistika.org

AURKIBIDEA

1	SARRERA	2
2	METODOLOGIA	3
2.1	Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale-neurketaren metodologia	3
2.2	'Azkoitiko 2014' neurketaren fitxa teknikoa	11
3	ERABILERA AZKOITIAN, 2014. URTEAN: EMAITZA OROKORRA	14
3.1	Hamar elkarrizketatik sei euskaraz Azkoitian	14
3.2	Erabilerarena testuinguratzeko bi datu garrantzitsu: herritarren hizkuntza-gaitasuna eta hortik espero daitekeen erabilera	16
3.3	Euskararen erabilera Azkoitian, hizkuntza-gaitasuna eta espero daitekeen erabilera aintzat hartuta	19
4	EUSKAL HERRIKO, HERRIALDEKO ETA ESKUALDEKO DATUEKIKO ALDERAKETA	21
4.1	Euskal Herriko, EAEko, Gipuzkoako eta Urola-Kostaldeko datuekiko alderaketa	21
4.2	Hainbat herrirekiko alderaketa	22
5	HIZTUNEN EZAUGARRIEN ARABERAKO DATUAK	25
5.1	Sexuaren araberako emaitzak	25
5.2	Adinaren araberako emaitzak	26
5.3	Euskararen erabilera eta haurren presentzia	28
5.4	Neurketa-egunen araberako emaitzak	30
6	DATU NAGUSIEN IRAKURKETA (LABURPENA)	32

1 SARRERA

Euskararen egoera ona den edo txarra den, hobera doan edo okerrera doan galdetzen digutenean, askotan ez dugu jakiten nola erantzun, eta sarri erantzuna bera oso modu subjektiboan ematen dugu. Zentzu honetan, gero eta garrantzitsuagoa zaigu euskararen egoera eta bilakaera modu objektiboan baloratzeko aukera ematen diguten datuak izatea, eta datu horien artean bada bat herriko euskararen errealitatea adierazteko funtsezkoa dena: kalean euskara zenbat erabiltzen den, hain zuzen ere.

Badira beste hainbat datu (errolako ezagutza datuak, ikastetxe eta euskaltegi-tako matrikulazio-datuak...) herriko hizkuntza-egoera ezagutzeko baliagarri direnak. Datu eta joera horiek guztiak, nonbait nabarmentzekotan, herriko kaleetan besteak beste ematen den eguneroko erabileran nabarmentzen dira. Kale-erabileraren neurketak, hortaz, errealitate horren berri ematen digu modu zuzen eta objektibo batean.

Kale-erabileraren datua funtsezkoa da herri-mailan hizkuntza-errealitatea ezagutu edota planifikatu nahi duen edonorentzat. Euskararen aldeko sustapen-lan bat aurrera eraman ahal izateko baliabideak mugatuak izan ohi direnez, beharrezkoa zaigu premiarik larrienak zein diren ezagutzea, lehentasunak finkatzea, eta ondoren horietan eragiteko ekimenak martxan jartzea.

Neurketak, besteak beste, adin-talde bakoitzak kalean euskara zenbat erabiltzen duen esaten digu, eta horrek erraztu egiten digu ondoren lehentasunak non jarri behar diren erabakitzea. Gainera, kale-erabileraren neurketa maiztasun zehatz batekin eginez gero (urtero, bi urtez behin...), urtetik urtera gertatzen den bilakaera ezagutu ahal izango dugu, eta modu horretan herrian izaten diren hizkuntza-aldaketak gertutik jarraitu.

2 METODOLOGIA

2.1 Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale-neurketaren metodologia

Azkoitian egin dugun Hizkuntza-erabileraren Neurketaren oinarri metodologikoa Euskal Herri mailan egiten den neurketan garaturikoa da, baina kasu honetan herriko berezitasunetara egokituta.

Hizkuntza-erabileraren Euskal Herriko Kale Neurketa 1989. urtean egin zen lehen aldiz, eta geroztik lauzpabost urtean behin errepikatu da: 1993an, 1997an, 2001ean, 2006an, eta 2011n. Euskal Herriko 5.000 biztanletik gorako herri guztietan eta hortik beherako batzuetan jasotzen dira datuak. Orotara 250.000 hiztunetik gora behatzen dira kalean hizketan.

Kale-neurketaren metodologia behaketa zuzena da; neurtzaileek herriko kaleetan zehar topatzen duten jendeak darabilen hizkuntza jasotzen dute, ezertxo ere galdetu gabe. Hala, hiztunek ez dakitenez behatuak direnik, neurtzaileek hiztunaren joera naturala jasotzen dute. Beraz, inkestaren bidez jasotako datuen subjektibotasuna saihesten da eta emaitza fidagarriagoak lortzen dira.

Landa-lana

Landa-lana burutzerakoan neurtu beharreko kaleak aurrez identifikatzen dira ibilbide bat (edo gehiago) zehaztuz. Horretarako irizpide nagusia herriko kalerik jendetsuenak biltzea da: plaza inguruak, parkeak, geltokiak, salerosketa kaleak, eta abar. Ibilbidearekin batera, neurketarako egunak eta orduak ere definitzen dira, eta hauen hautaketan gure helburua herriko biztanle guztiak (potentzialki behintzat) neurtu ahal izatea izaten da; alegia, hautatutako egun eta orduetan herritar guztiek izatea estatistikoki neurtuak izateko aukera.

Elkarrizketa-hizkuntza

Ezaugarri metodologikoen artean aipatu beharreko beste bat honakoa da: neurtzen duguna, norbanakoaren hizkuntza baino, taldeko elkarrizketa-hizkuntza dela. Kaleko erabileraz ari garela, elkarrizketak dira behatzen eta zenbatzen ditugunak, eta elkarrizketok beti dira bi lagun edo gehiagoren artekoak (nahiz eta hainbatetan bakarrarena entzuten dugun, telefonoz ari direnean bezala). Ondorioz, talde batean elkarrizketa bat behatzen dugunean, une horretan hizketan ari denaren hizkuntza hartzen dugu kontuan talde osoarentzat, suposatuz une horretan hizkuntza horretan ari badira, beste batean ere horrela ari direla, eta aldi berean suposatuz taldeko hiztun hori izan beharrean beste bat balitz hizketan ari dena, neurtu dugun hizkuntza berean egingo lukeela.

Kale-erabileraren neurketa izanik, hiztun-talde bakoitza une labur batean baino ez dugu behatzen eta ondorioz metodologia honekin ezin dugu taldeko kide bakoitzaren jokaera ezagutu. Dena den, hau horrela egiteko oinarri metodologikoak sendoak dira. Kalean behatzen ditugun hiztun taldeek hizkuntza jokaera finkatua izaten dute eta hau oso gutxitan aldatzen da. Neurtzen ditugunak kasurik gehienetan lagunak, familia berekoak edota hurbilekoak izaten dira. Kasu hauetan, Euskal Herrian behatu ahal izan diren hizkuntza-ohituren arabera, erabakita egoten da —inkontzienteki bada ere— zein hizkuntzatan izango den elkarrizketa.

Euskara ez dakiteneen kasuan erabaki hori automatikoa da (gaztelaniaz edo frantsesez, alegia). Eta dakiteneen artean, pertsona bat ezagutu eta denbora gutxira finkatu ohi da berarekin zein hizkuntza erabili. Talde batean ere antzera gertatzen da: hiztun jakin batzuen artean hizkuntza jakin bat hautatzen da eta aurrerantzean hiztun horien arteko elkarrizketak kasurik gehien-gehienetan hizkuntza horretan izango dira. Jakin badakigu hizkuntza-ohiturak aldatu ere egiten direla baina aldaketa ez da “berez” edo modu erraz batean gertatzen, eta hain zuzen aldagaiztasun horrek, hiztun jakinen arteko hizkuntza-ohiturak, oro har, egonkor izatea dakar.

Fitxak

2014ko neurketa honetan erabilera datuak fitxa bakarrean jaso ditugu. Fitxa honen bidez, erabilera zenbatekoa den jakiteaz gain, ondorengo hiru aldagai hauek euskararen erabileran duten eragina neurtzeko aukera izan dugu: sexuaren eragina, haurren presentzia eta neurtzen dugun taldearen adin-osaketa. Neurraldi guztietan fitxa berdina erabili da.

Ikus ondoren fitxa horien irudiak:

HIZKUNTZA ERABILERAREN KALE NEURKETA

SOZIOLINGUISTIKA KLUSTERRAK
T: 943 592 556
klusterra@soziolinguistika.org

HERRIA: _____

IBILBIDEA: _____

EGUNA: _____ ORDUA: _____

NEURTZAILEAK: _____

	EUSKARA	GAZTELERA FRANTZESA (par EH)	BESTERIK	Haurrak (2-14 urte)		Gazteak (15-24 urte)		Helduak (24-64 urte)		Adinekoak (65-... urte)		Haurrak hitz egiten	
				Emakumezkoa	Gizonezkoa	Emakumezkoa	Gizonezkoa	Emakumezkoa	Gizonezkoa	Emakumezkoa	Gizonezkoa	BAI	EZ
01	☐	☐	☐									☐	☐
02	☐	☐	☐									☐	☐
03	☐	☐	☐									☐	☐
04	☐	☐	☐									☐	☐
05	☐	☐	☐									☐	☐
06	☐	☐	☐									☐	☐
07	☐	☐	☐									☐	☐
08	☐	☐	☐									☐	☐
09	☐	☐	☐									☐	☐
10	☐	☐	☐									☐	☐
11	☐	☐	☐									☐	☐
12	☐	☐	☐									☐	☐
13	☐	☐	☐									☐	☐
14	☐	☐	☐									☐	☐
15	☐	☐	☐									☐	☐
16	☐	☐	☐									☐	☐
17	☐	☐	☐									☐	☐
18	☐	☐	☐									☐	☐
19	☐	☐	☐									☐	☐
20	☐	☐	☐									☐	☐

Emakumezkoa Gizonezkoa

- 001 -

OHARRAK: _____

	EUSKARA	GAZTELERA FRANZESA (ipar EH)	BIESTERIK	Haurrak (2-14 urte)	Gazteak (15-24 urte)	Helduak (24-64 urte)	Adinekoak (65-... urte)	Haurrak hitz egiten	
								BAI	EZ
21	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
24	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
25	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
26	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
27	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
28	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
29	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
31	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
32	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
33	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
34	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
35	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
36	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
37	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
38	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
39	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
40	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
41	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
42	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Emakumezkoa Gizonezkoa

Aipatutako aldagai horiek hizkuntza-erabileran suposatzen duten baldintzapenaren neurri bat atera dezakegu, esan bezala, hiztunen ezaugarriak jasotzeko aukera ematen digun fitxaren bidez.

“Azkoitiarren” erabilera baino gehiago, Azkoitiko kaleetakoa

Muga metodologikoak tarteko, ezin dugu erabateko ziurtasunez esan neurketa honetan jasotakoa Azkoitiko biztanleen (Azkoitiarren) erabilera denik. Horren orde, zuzenagoa da esatea Azkoitiko kaleetan jaso dugun erabilera dela hemen aurkezten duguna. Izan ere, ezin dugu ziurtatu kalean neurtzen ditugun hiztun guztiak herrikoak direnik.

Bestalde, kale-erabileraren neurketa egitean neurtzen ditugun hiztunak ez dira beti berdinak, eta ezin dugu aurreikusi kalean noiz norekin topo egingo dugun. Ondorioz, jasotako datuak adierazgarriak izanik ere, aztergai dugun aldagaia —euskararen kale-erabilera, alegia— neurri txiki batean aldagarria da. Horregatik da, besteak beste, bereziki interesgarria maiztasun jakin batekin neurketak egin eta joera nagusiei erreparatzea. Edonola ere, erabilitako metodologiak bermea ematen digu neurketa bakoitzaren emaitzetatik zenbait ondorio orokor ateratzeko.

Adierazgarritasuna

Esan bezala, hainbat aldagaik erabileran duen eragina aztertu dugu neurketan: adina, haurren presentzia, eta sexua, besteak beste. Neurraldi guztietan hiztunaren adin-tartea jaso dugu; baita hiztuna hurrekin dagoen ala ez eta hiztunaren sexua ere.

Emaitzak aztertzerakoan laginaren tamaina izango dugu kontuan, laginak gutxieneko kopuru bat bete beharko du aldagai horren eragina aztertu ahal izateko. Izan ere, aldagaia zenbat eta zehatzagoa izan, lagina txikiagoa izango da eta datuek adierazgarritasuna galduko dute. Esaterako, behatutako hiztunen adina taldeka banatzeko behar besteko lagina (neurtutako pertsona-kopurua) izango dugu, baina adin-talde bakoitzean sexuaren arabera azterketa egiteko ez, aldagai bat zenbat eta gehiago deskonposatu, orduan eta lagin txikiagoa baitugu emaitzen irakurketa egiteko.

Oharrak

Eta atal honi amaiera emateko, ikus ondoren datu-bilketarako neurtzaileek eskura izan dituzten ohar-orriak:

HIZKUNTZA ERABILERAREN KALE NEURKETA

Zer neurtu behar da?

Kalean, eta soilik **kalean dabilen jendearen arteko hizkuntza erabilera**. Leku itxiak beraz (tabernak, dendak, kiroldegia, etxeak, lantegiak, garraioak, edonolako lokalak,...), neurketa honetatik kanpo geratuko dira.

Neurketa, ez inkesta

Kalean goazela jendeari ez zaio galdetu behar normalean zein hizkuntzatan hitz egiten duen edo une horretan zein hizkuntzatan ari den mintzatzen. **Ez galdetu, entzun** egin behar dugu eta entzuten dugun hizkuntza jaso, jendeari ezer esan gabe. Gure helburua kaleko hizkuntza-errealitatea bere horretan jasotzea da, ahalik eta modurik objektiboen. Kalean doazenek ez dute jakin behar neurketa egiten ari garenik.

Neurtzaileak

Neurketa **bikoteka** egingo da. Pertsona bakar batek ere egin lezake, baina ego-kiagoa da neurtzaileak binaka aritzea. Izan ere,

- Errazagoa da. Batek jendeari entzun eta besteari zer apuntatu behar duen esan diezaiola.
- Biren artean askoz hobeto disimulatzen da, eta oso inportantea da saiatzea inor ez dadin konturatu neurketa egiten ari garela. Gainerakoan, jendearen jokabide naturalak alda daitezke; isilduz, hizkuntzaz aldatuz, haserretuz,...

Ibilbidea

Bikote bakoitzak **ibilbide jakin bat** izango du (koadernoaren atzealdean jaso da ibilbidearen mapa, kaleen izenak, neurketa egunak eta orduak). Ibilbidea herriko kalerik jendetsuenek osatuko dute, normalean erdiguneak (erdigunea zentzu zabalean ulertuta): erosketa-kaleak, poteo kaleak, haur jolas-lekuak, pasealeku eta parkeak, etab. Ibilbideak hasi eta bukatu leku berean egin beharko du, bikoteak behar bezainbat aldiz egin ahal izateko ibilbide hori, neurraldi bakoitzak irauten dituen bi ordu horietan.

Bikote bakoitza bere ibilbidean paseatzen ibiliko da. Ez dago arazorik noizbehinka eserlekuren batean eserita neurketa egiteko, eta batzuetan gainera, disimulatze-ko beharrezkoa ere izango da. Baina eserita denbora gehiegi ematea ere ez da komeni. Izan ere, helburua neurketa ibilbide guztian zehar egitea da.

HIZKUNTZA ERABILERAREN KALE NEURKETA

Datuak nola jaso

Datuak orri berezietan jasoko dira (ikus beheko fitxa-orria). **Elkarrizketa bakoitza errenkada batean adieraziko da**, eta lau datu hartuko dira kontuan:

1. **Hizkuntza:** "Euskara"; "gaztelera/frantsesa (Ipar EH)" eta "besterik" (beste hizkuntzak). Hego Euskal Herrian euskara edo gaztelera ez den beste hizkuntza bat entzuten badugu "besterik" zutabearen adieraziko dugu. Eta gauza bera egingo dugu, Ipar Euskal Herrian euskara edo frantsesa ez diren beste hizkuntzekin.
2. **Adin taldea:** "Haurrak (2-14 urte bitartekoak)"; "gazteak (15-24 urte)"; "helduak (25-64 urte)" eta "adinekoak (65 urtetik gorakoak)". Jendeak zein adin izango duen sumatzea neurtzaileen egitekoa izango da, eta gutxi gorabehera egin beharrekoa da.
3. **Generoa:** Mintzakideen sexua jasoko dugu, "emakumezkoa" ala "gizonezkoa" den.
4. Azkenik, **haurrek hitz egiten dutela** jasoko dugu, hau da, elkarrizketa entzuten dugun unean 2-14 urte bitarteko haurrak hitzun aktiboak diren "bai" ala "ez".

Neurketa nola egiten den azaltzeko **HIRU ADIBIDE** jarriko ditugu:

- Bi haur (neska bat eta mutil bat) badoaz euskaraz hitz egiten (**01 elkarrizketa**):
 1. Euskaraz **laukian** "X" markatu.
 2. Haurren zutabearen emakumezkoen **laukian** "1" adierazi eta gizonezkoen **laukian** beste "1" adierazi.
 3. "Haurrak hitz egiten" zutabearen "bai" **laukian** "X" markatu.
- Senar-emazteak gazte~~ler~~az hitz egiten ari dira haien artean (Ipar Euskal Herrian frantsesez), 5 urteko **alaba** eta 16 urteko semea beraiekin doaz baina hitz egin gabe (**02 elkarrizketa**):
 1. Gazte~~ler~~az **laukian** "X" markatu.
 2. Haurren zutabearen emakumezkoen **laukian** "1" adierazi; gazteen zutabearen gizonezkoen **laukian** "1"; eta helduen zutabearen emakumezkoen **laukian** "1" eta gizonezkoen **laukian** beste "1" markatu.
 3. Haurrak hitz egiten zutabearen "ez" **laukian** "X" seinalatu.
- Bost gazte, bi neska eta hiru mutil, gazte~~ler~~az ari dira (**03 elkarrizketa**):
 1. Gazte~~ler~~az **laukian** "X" markatu.
 2. Gazteen zutabearen emakumezkoen **laukian** "2" eta gizonezkoen **laukian** "3" adierazi.
 3. Haurrak hitz egiten zutabearen "ez" **laukian** "X" markatu.

HIZKUNTZA ERABILERAREN KALE NEURKETA

Oharrak:

- Azalpena merezi duen puntua da hau: **lau lagun elkarrekin** doazenean **normalean bat entzungo** dugu hizketan eta beste hirurak entzule izango dira (arreta gehiago edo gutxiago jarriaz, guri hori ez zaigu axola). Kasu horretan **guk fitxa-orriari lau lagun entzun ditugula jarriko dugu**.
- Neurketak irauten duen denboran **ahalik eta elkarrizketa** gehien entzungo ditugu, eta ahalik eta fitxa-orri gehien beteko ditugu.
- **Neurraldia hastean** fitxa-orri berri bat hasiko dugu, eta fitxaren goialdean agertzen diren datuak beteko ditugu neurraldiari dagokion ibilbidea, eguna eta ordua adieraziz.
- Ibilbidean zehar pertsona bera **neurraldi eta elkarrizketa berean** ez dugu behin baino gehiagotan neurtuko. Alegia, pertsona bera jende berearekin eta hizkuntza berean entzuten badugu, behin bakarrik jasoko dugu. **Aldiz, taldean partaideren bat aldatzen bada** (norbait etorri edo norbait joan) edo **taldeak hizkuntza aldatzen badu** (mintzakideak aldatu ez arren), hori gertaera ezberdina izango da, eta beraz, jaso egingo dugu.
- **Elkarrizketa elebidunetan** (batek euskaraz hitz egin eta besteak gazteleraz erantzuten dutenean, edo alderantziz) bi aldiz jasoko dugu elkarrizketa, bata euskaraz eta bestea gazteleraz. Ondoren bi elkarrizketak lotuko ditugu gezi batez. Ikus aurreko fitxa eremuan 04 eta 05 elkarrizketak (Adibidea: bi agure hitz egiten ari dira, bata euskaraz ari da eta besteak gazteleraz erantzuten dio).
- **Neurtzaileekin** hitz egiten dutenei ez zaie neurtuko.
- **Dudazko kasuak ez jaso**, hau da, entzundako hizkuntza zein den ziur ez dakigunean, jaso gabe utzi.
- **Inoiz ez dugu galderarik egingo, ez galdetu ezer**: ez zein adin duen, ez zein hizkuntza erabili ohi duen, ez une horretan zein hizkuntzatan ari den mintzatzen... Ez da ezer galdetu behar, ez baikara inkesta bat egiten ari; gurea behaketa bidezko neurketa denez, entzundakoa jaso behar dugu.
- Fitxa-orriaren atzealdean **oharrak** idazteko tarte dago, neurketan zehar gerta daitezkeen ezustekoak, neurtzaileen zalantzak edota bestelako informazio interesgarria jasotzeko.
- **Azken oharra**: Euskara gutxi entzutea gogorra izan arren, **beti egia jarri**. Ikerketa hau **euskararen egoera ezagutzeko tresna oso garrantzitsua** da eta errealitatea egiazki nolakoa den jakitea interesatzen zaigu. Honetan, mesedez, zorrotzak izan.

2.2 'Azkoitiko 2014' neurketaren fitxa teknikoa

Prozedurak

Aurreko puntuan, *Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa* egiteko metodologia azaldu dugu zehatz-mehatz. Hor adierazitako xehetasun guztiak baliagarriak dira *Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketaren* berri emateko ere. Ez ditugu, hortaz, errepikatuko.

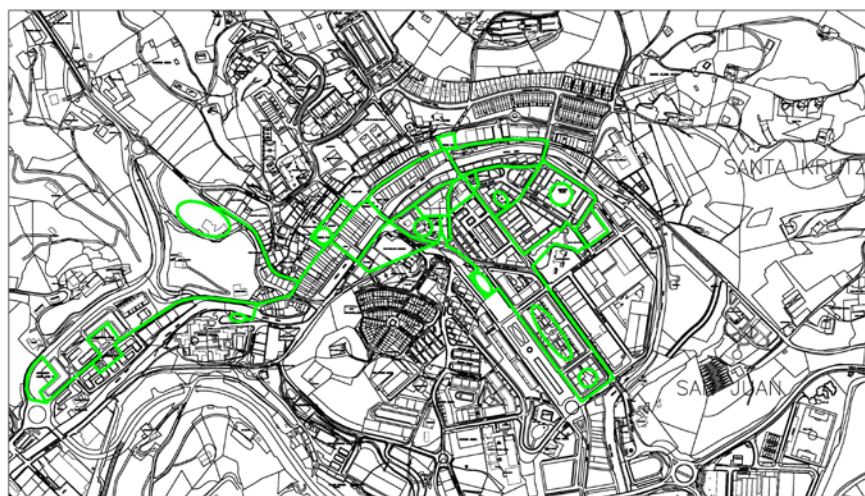
Ibilbidea

Arestian aurreratu dugun moduan, ibilbidea zehazterakoan eta definitzerakoan, herriko kalerik jendetsuenak biltzea izan da irizpide nagusia: plaza inguruak, parkeak, geltokiak, salerosketa-kaleak, eta abar. Ibilbidearekin batera, neurketa egiteko egunak eta orduak ere zehaztu ditugu, eta horiek hautatzean, herriko biztanle guztiak (potentzialki, behintzat) neurtu ahal izatea izan da gure helburua; alegia, hautatutako egun eta orduetan herritar guztiak edukitzea neurtuak izateko aukera.

Irizpide horiek kontuan hartuta, 2014ko maiatzean eginiko *Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa* honako ibilbideari jarraiki burutu da:

Ibilbidea:

Trenbidearen zumardia, Julio Urkijo, Kale Nagusia, Ibaiondo, Jausoro auzunea, Aingeru kalea, Inazio Iriarte, Aizkibel, Santa Klara, Xabier Munibe kalea, Altzibar etorbidea, Anaitasuna plaza eta Urrategiko Andre Maria plaza.

Landa-lana

Landa-lanari dagokionez, 2014ko maiatzak 7a eta maiatzak 24a bitartean egin dugu, honako koadro honetan azaltzen diren neurraldi eta orduetan:

Maiatzak 7, asteazkena, 18:00-20:00etara

Maiatzak 8, osteguna, 18:00-20:00etara

Maiatzak 10, larunbata, 11:00-13:00etara

Maiatzak 10, larunbata, 18:00-20:00etara

Maiatzak 14, asteazkena, 18:00-20:00etara

Maiatzak 15, osteguna, 18:00-20:00etara

Maiatzak 17, larunbata, 11:00-13:00etara

Maiatzak 17, larunbata, 18:00-20:00etara

Maiatzak 21, asteazkena, 18:00-20:00etara

Maiatzak 22, osteguna, 18:00-20:00etara

Maiatzak 24, larunbata, 11:00-13:00etara

Maiatzak 24, larunbata, 18:00-20:00etara

OROTARA: 24 orduko datu-bilketa.

Unibertsoa, lagina eta emaitzen adierazgarritasuna

UNIBERTSOA: Azkoitiko kaleetan entzun daitezkeen elkarrizketak.

LAGINA: behaketa egin dugun bitartean, behatu ditugun 2.709 elkarrizketek eta horietan solaskide izan diren 7.411 herritarrek osatu dute lagina.

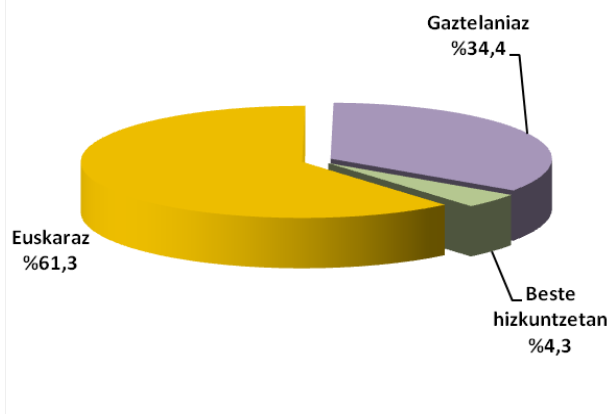
AKATS-TARTEAREN KALKULUA (erabat ausazkoak diren laginketei egozgarria): $\pm 1,9$ koa elkarrizketen lagin osoarentzat, %95,0ko konfiantza mailan, eta $p=61,3$ izanik (behatutako elkarrizketen artean euskarazkoek osatu duten ehunekoa).

3 ERABILERA AZKOITIAN, 2014. URTEAN: EMAITZA OROKORRA

3.1 Hamar elkarrizketatik sei euskaraz Azkoitian

Azkoitiko kaleetan entzundako hamar elkarrizketatik sei baino zertxobait gehiago, %61,3 zehatzago esateko, euskaraz izan da. Gainerakoak gaztelaniaz izan dira nagusiki (%34,4), eta badira beste hizkuntza batzuetan gertatzen direnak ere (%4,3), 2014ko maiatzean egindako neurketaren arabera).

A. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA. AZKOITIA, 2014 (%)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, *Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.*

Horixe da 2014ko udaberrian Azkoitiko herrian egindako neurketaren emaitza nagusia. Neurketa nola egin dugun (erabilitako metodoa, alegia) zehatz-mehatz azaldu dugu txosten honetako 2. atalean. Gogora dezagun, besterik gabe, 2.709 elkarrizketa behatu ditugula Azkoitian, eta 7.411 lagun izan direla guztira elkarrizketa horietako solaskideak. Ikerketa

sozialean erabili ohi diren parametroetan, kopuru handia da hori 11.209 biztanle dituen herri batentzat¹. Termino estatistikoetan, esan dezakegu euskarazko elkarrizketen %61,3ko datu horri \pm %1,9ko akats-tartea dagokiola, %95,0eko konfiantza-mailan, unibertso osoaz hitz egiterakoan².

1. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA. AZKOITIA, 2014

	Kop.	(%)
Euskaraz	4.545	61,3
Gaztelaniaz	2.546	34,4
Beste hizkuntzetan	320	4,3
	7.411	100

¹ EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzen Estatistika, 2011

² Hizkuntzen erabileren kale-neurketetarako Soziolinguistika Klusterrak berariaz landutako eredu matematikoaren emaitza (ikus <http://www.soziolinguistika.org/eu/lagina/eskaera/kale-erabilera>).

3.2 Erabilerarena testuinguratzeko bi datu garrantzitsu: herritarren hizkuntza-gaitasuna eta hortik espero daitekeen erabilera

Ehuneko 61,3koa da, hortaz, euskararen erabilera³ Azkoitian, 2014ko neurketaren emaitzen arabera. Hori asko den edo gutxi den hausnartzeko, ezinbestekoa iruditzen zaigu, ezer baino lehen, beste bi datu aintzat hartzea: herrian euskaraz hitz egiteko gai direnen kopurua batetik (euskaldunen kopurua, alegia) eta euskaldun kopuru horretatik “espero daitekeen erabilera” bestetik. Jarraian aurkeztuko ditugu datuok.

Azkoitiarren hizkuntza-gaitasuna

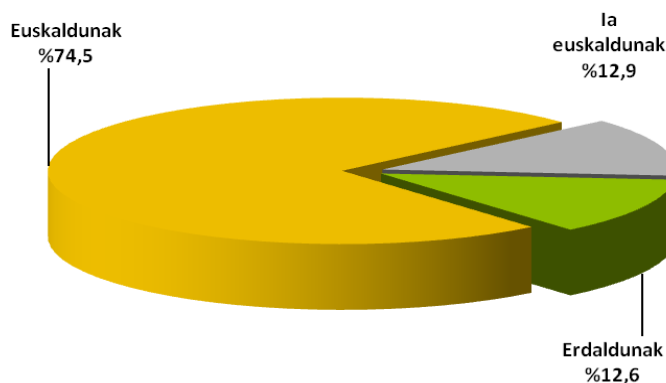
EUSTATEk 2011. urtean egindako *Biztanleriaren eta Etxebizitzen Estatistikaren* arabera, lau hiztunetik hiru, %74,5 zehatz esanda, euskaldunak ziren Azkoitian⁴; beste %12,9 euskalduna izan gabe, bazuten euskararen nolabaiteko ezagutza bat, ulermen mailan, behintzat, eta gainerako %12,6ak erdaldunak ziren, euskara ulertu ez eta hitz egiten ere batera ez zekitenak. Horiek dira Azkoitiko herritarren hizkuntza-gaitasunari buruz argitaratu diren daturik berrienak.

³ Berez, zentzu hertsian, “kale-erabileraz” hitz egin beharko genuke. Azalpena arintzearren ordea, “erabilera” terminoa erabiliko dugu. Izan ohar hau kontuan txosten osorako.

⁴ Kategoria horiek euskararen jakite mailari buruz egiten diren lau galderei (ulertzen duzu?, hitz egiten duzu?, irakurtzen duzu?, eta idazten duzu?) erantzundakoaren arabera lortu dira. Aukeran ematen diren erantzunak (ezer ez, nekez, eta ondo) konbinatuz, zazpi hiztun-kategoria sortzen dira, eta zazpi horiek bilduz, guk aurkeztutako hirurak.

		ULERTU	HITZ EGIN	IRAKURRI	IDATZI
EUSKALDUNAK	ALFABETATUAK	Ondo	Ondo	Ondo	Ondo
	ERDI-ALFABETATUAK	Ondo	Ondo	Nekez	Nekez
	ALFABETATUGABEAK	Ondo	Ondo	Ez	Ez
IA EUSKALDUNAK	ALFABETATUAK	Ondo/ Nekez	Nekez	Ondo/ Nekez	Ondo/ Nekez
	ALFABETATUGABEAK	Ondo/ Nekez	Nekez	Ez	Ez
	PASIBOAK	Ondo/ Nekez	Ez	Ez	Ez
ERDALDUNAK		Ez	Ez	Ez	Ez

B. GRAFIKOA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA. AZKOITIA, 2011 (%)

Iturria: EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011.

Espero daitekeen euskararen erabilera

Zer-nolako harremana dago ezagutzaren eta erabileraren artean? Gure kasuan: Azkoitian neurtutako erabilera (%61,3 euskaraz) zer da, handia edo txikia, bertako herritarren artean euskaldunek osatzen duten tartearen kontuan hartuta? (esan bezala, %74,5 ziren euskaldunak 2011ean).

Galdera horri erantzuten laguntzeko, bere garaian J.L. Alvarez Enparantza *Txillardegik* eredu matematiko bat garatu zuen⁵. Eredu horretan, gune jakin batean dauden euskaldunen proportziotik abiatuta, euskararen erabilerari buruzko kalkulu bat egiten du. Zehazki, zera adierazten du eredu horrek: eremu jakin batean, bertan dauden euskaldun guztiak euskararekiko leial izanez gero (hots, euskalduna euskaldunarekin ahal duen guzti-guztietan euskaraz mintzatuz gero), eta herritarren harremanak guztiz ausazkoak izanez gero (egoera isotropikoa), zenbatekoa izango litzatekeen euskararen erabilera. Kopuru horri “espero daitekeen erabilera” (edo “erabilera isotropikoa”) esan izan zaio; hots, baldintza teoriko

⁵ Gaian sakontzeko, ikus Alvarez Enparantza, J. L., Txillardegik, 2001, *Hacia una Socio-Lingüística Matemática*. Donostia: Euskal Soziolinguistika Institutua Sortzen; Isasi, X eta Iriarte, A, 2002, *BAT Soziolinguistika aldizkaria*, 54-68 orr.

horiek betez gero, erabilera zenbatekoa izango litzatekeen. Eta honako formularen bidez kalkulatu da:

$$P_B = m_B (w_2 e_x^2 + w_3 e_x^3 + w_4 e_x^4)$$

P_B = euskararen erabilera maila

m_B = euskararekiko leialtasuna

e_x = elebidunen proportzioa

w_2 = bikoteen pisua

w_3 = hirukoteen pisua

w_4 = laukoteen pisua

Aplika dezagun formula hori Azkoitiko errealitatera.

$$P_B = 1,0 \cdot (0,60 \cdot 0,745^2 + 0,22 \cdot 0,745^3 + 0,18 \cdot 0,745^4) = 0,48 = \%48$$

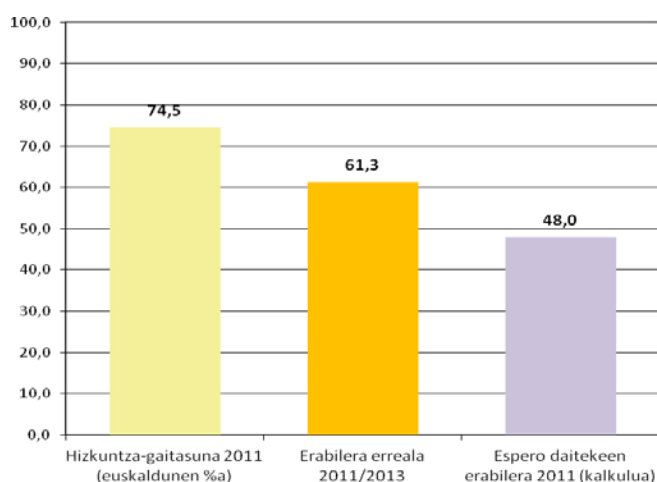
Kalkuluak eginda⁶, hortaz, Azkoitian %48koa da baldintza horietan “espero daitekeen erabilera”. Hortaz, Azkoitiko biztanleen arteko zorizko harreman posibleetan, eta euskaldunek euskaldunekin beti euskaraz jardunez gero, %48koa da espero daitekeen euskararen erabilera.

⁶ Taldekide kopuruaren pisuak kalkulatzeko Euskal Herriko Kale Neurketen datuetan oinarritu gara. Datu horietatik bikoteen, hirukoteen eta laukoteen proportzioak finkatu dira.

3.3 Euskararen erabilera Azkoitian, hizkuntza-gaitasuna eta espero daitekeen erabilera aintzat hartuta

Jar ditzagun taula batean eta irudikatu ditzagun grafiko batean orain arte aipatu ditugun hiru datu nagusi horiek:

C. GRAFIKOA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA, HORREN ARABERA ESPERO DAITEKEEN ERABILERA ETA EUSKARAREN KALE-ERABILERA ERREALA AZKOITIAN, 2014 (%)

Iturriak: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014; EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011.

Taulan eta grafikoan ikus daitekeen bezala, euskararen erabilera apalagoa da Azkoitian ezagutza baino. Zehazki, elebidunen kopuruaren (%74,5) azpitik gelditzen da euskararen erabilera (%61,3). Lehen begiratu batean eman dezake euskara gutxi erabiltzen dela Azkoitian, euskaraz hitz egiteko gai direnen kopuruarekin alderatuta, betiere. Ezagutzaren eta erabileraren arteko tarte hori handia dela, alegia. Baina erabileraren eta ezagutzaren proportzioak zuzenean alderatzen diren ondorioak, sarri, okerrak izaten dira, ia ezinezkoa baita erabilera- eta ezagutza-datuak bat etortzea. Kontuan izan behar dugu ia kasu guztietan euskaldunak gaztelaniadunak ere badirela (euskaldun elebakarrak haurren artean soilik topa daitezke), eta hizkuntza bat zein bestea erabil dezaketela. Eta, jakina, euskaraz hitz egiteko gai ez den mintzakidearekin beti hitz egingo dute gaztelaniaz; mintzakide

elebidunarekin, berriz, euskaraz edo gaztelaniaz hitz egin ahal izango dute. Beraz, ezinezkoa da euskararen erabilera ezagutzaren mailakoa izatea. Hori horrela izan dadin (erabilera eta ezagutza bat etor daitezen), bi baldintza bete beharko lirateke: euskaldunek inolako harremanik ez izatea euskaldun ez direnekin, eta euskaldunen artean ere euskara besterik ez erabiltzea. Horrela, Azkoitiko kasuan bi kopuru horien artean ageri den aldea, oro har, bat dator Euskal Herriko zonalde eta udalerrri gehienetan izaten den aldearekin.

2. TAULA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA, HORREN ARABERA ESPERO DAITEKEEN ERABILERA ETA EUSKARAREN KALE-ERABILERA ERREALA AZKOITIAN, 2014

	(%)	Oinarria (kasu kopurua):
Hizkuntza-gaitasuna, 2011 (euskaldunen %a)	74,5	Hiztunak: 8.352
Erabilera erreala, 2014	61,3	Behatutako solaskideak: 7.411
Espero daitekeen erabilera, 2011 (kalkulua)	48,0	Hiztunak: 8.352

Iturriak: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014; EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011.

Aintzat hartzeko beste erreferentzia baldintza isotropikoetan euskaldunek leial jokatz gero “espero daitekeen erabilera” dugu. Kopuru hori %48,0koa da Azkoitian. Eta erabilera erreala (%61,3koa), berriz, espero zitekeenaren oso gaineratik gelditzen da. Hau da, baldintza isotropikotan euskaldunak leial izanez gero espero daitekeen erabilera mailaren gaineratik dago Azkoitian euskararen kale-erabilera, 2014ko datuen arabera, betiere.

Horren interpretazioa egin aurretik, esan dezagun ezin dugula ahaztu esperotako erabilerarena erreferentzia teorikoa dela eta jakin badakigula harreman-sareak, berez, ez direla ausazkoak izaten. Hots, edonork ez duela edonorekin harremanik izaten (harreman gehiago dugu gure ingurukoekin eta adin berekoekin, adibidez, eta herriko zenbaitekin ez dugu inoiz harremanik izaten). Era berean, badakigu euskaldunen leialtasuna ez dela %100ekoa, eta euskara dakitenen arteko elkarrizketak ez direla beti euskaraz izaten.

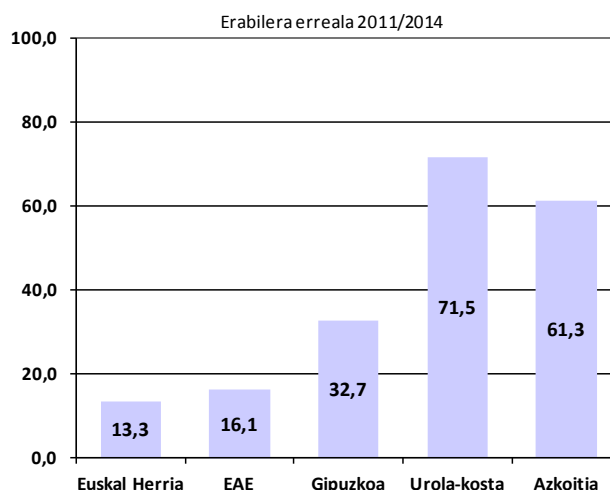
Horiek guztiak horrela izanik, erabilera erreala “espero zitekeena” baino handiagoa izateak, zeharka, zera adierazi nahiko luke: herriko euskaldunak nahiko trinkoturik bizi direla, eta euren arteko harreman-sarea nahiko bizia eta aberatsa dela. Horrela, egunerokoan euskaldunek erdaldunekin erlazio gutxiago izaki, euskararen erabilera estatistikoki espero den baino handiagoa da. Horrez gain, euskaldunen leialtasunaren nolabaiteko seinale ere bada datu hori.

4 EUSKAL HERRIKO, HERRIALDEKO ETA ESKUALDEKO DATUEKIKO ALDERAKETA

4.1 Euskal Herriko, EAEko, Gipuzkoako eta Urola-Kostaldeko datuekiko alderaketa

Atal honetan, Euskal Herriko 2011. urteko Kale Neurketak hainbat lurralde-eremutan eman dituen emaitzak aurkeztuko ditugu. Ikus daitekeen bezala, Azkoitiko euskararen kale-erabilera (%61,3) Euskal Herriko (%13,3), EAEko (%16,1) eta Gipuzkoako (%32,7) eremuetan baino askoz altuagoa da; Eremu hurbilagoarekin alderatuz, ordea, beherago neurtu dugu hamar puntutan, Urola-kostaldekoarekin alderatuz: eskualdean %71,5eko euskararen erabilera neurtu bada, Azkoitian %61,3koa izan da neurketaren emaitza hori.

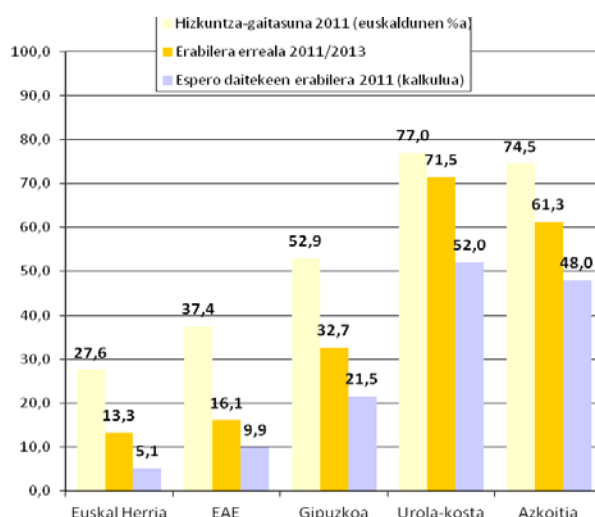
E. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA. EUSKAL HERRIA, EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA, GIPUZKOA, UROLA-KOSTA ETA AZKOITIA, 2014 (EUSKARAZ %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, *Azkoitiko hizkuntza-erabilerearen kale-neurketa, 2014 eta Euskal Herriko hizkuntza-erabilerearen kale-neurketa, 2011.*

Datu horiek apur bat testu-inguratzeko, kontuan har ditzagun eremu bakoitzeko herritarren hizkuntza-gaitasuna eta hizkuntza-gaitasun horren arabera “espero daitekeen erabilera”. Datu horiek honako grafiko honetan aurkeztu dira.

F. GRAFIKOA: HIZKUNTZA-GAITASUNA, ERABILERA ETA ESPERO DAITEKEEN ERABILERA. EUSKAL HERRIA, EAE, GIPUZKOA, UROLA-KOSTA ETA AZKOITIA, 2011/2014 (%)

G.

Iturriak: erabilerarako, Soziolinguistika Klusterra, *Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014* eta *Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2011*. Hizkuntza-gaitasunerako, Soziolinguistika Klusterra, *Euskararen Datu Basea* eta EUSTAT, *Biztanleriaren eta Etxebizitzen Estatistika, 2011*.

Oharra: Euskal Herriko hizkuntza-gaitasunaren datua (eta espero daitekeen erabilerarena) 2011.

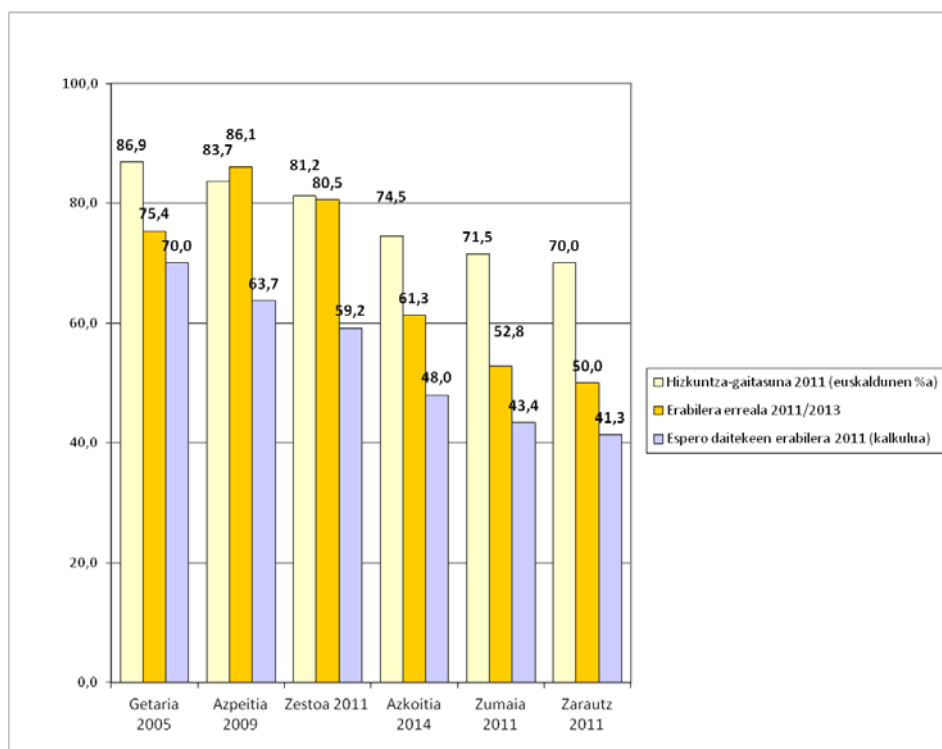
Ikus daitekeenez, Azkoitian euskaldun portzentajea handiagoa da gainerako eremu guztietan baino, eskualdean izan ezik. Hortaz, handiagoa da baita ere “espero daitekeen erabilera”, Euskal Herrian (%5,1), Euskal Autonomia Erkidekoan (%9,9) eta Gipuzkoan (%21,5) baino. Eskualdeari erreparatuz, ordea, espero daitekeen datua txikiagoa da (%48) Urola-kostakoa (%52,0) baino. Erabilera behatuaren hurrenkeran ere gauza bera gertatzen da: Azkoitiko erabilera altuagoa da Euskal Herrikoa (%13,3), EAEkoa (%16,1) Gipuzkoakoa (%32,7) baino; aldiz, Urola-kostakoa (%71,5) baino ia 10 puntu txikiagoa.

4.2 Hainbat herrirekiko alderaketa

Ikusi dugu, oro har, 2011ko gure behaketetan Azkoitian euskara gehiago entzun dugula, Gipuzkoan bere osotasunean hartuta baino, eta Urola-kostaldean baino gutxiago. Aldera ditzagun orain datu horiek eskualdeko hainbat udalerritakoekin. Gogoratu behar dugu beti

ere, alderaketak egiteko udalerrri horietan Kale-neurketa berezia egina behar duela izan. Kasu honetan, neurketa horiek ez dira urte berean egin eta, beraz, kontua izan behar da, akaso, pasatako urte hauetan datuak aldatuko zirelako, batez ere erkaketara ekarri dugun Getariako kasuan. Nolanahi ere, ñabardura hori kontuan izanda interesgarria da udalerrri horietako datuen arteko alderaketa egitea.

H. GRAFIKOA: EZAGUTZA, ERABILERA ETA ESPERO DAITEKEEN ERABILERA. ZARAUTZ, GETARIA, ZUMAIA, ZESTOA, AZPEITIA ETA AZKOITIA (%)

Iturriak: erabilerarako, Soziolinguistika Klusterra, **Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014** eta **Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2011**, **Azpeitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2009**, **Getariako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2005**. Hizkuntza-gaitasunerako, EUSTAT, **Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011**.

Goiko grafikoan udalerrriak gaitasun-portzentajearen ordenan jarri dira, handienetik txikira doan hurrenkeran. Ikus daitekeenez, alderatzen ari garen eskualdeko sei udalerrien artean, Azkoitiko hizkuntza-gaitasuna (%74,5) erdi-mailan dago: hiru udalerritan dute handiagoa [Getarian (%86,9), Azpeitian (%83,7) eta Zestoa (%81,2)], eta bitan txikiagoa [Zumaian (%71,4) eta Zarautzen (%70,0)].

Erabilera-datuak alderatzen baditugu ikus daiteke Azkoitiko euskararen erabilera 10 puntu inguru handiagoa dela (%61,3) Zumaia (%52,8) eta Zarautz (%50,0) baino, nahiz eta

gaitasunean alde hori txikiagoa izan (3-4 puntukoa soilik). Beraz, esan daiteke kostako bi horietan baino Azkoitian proportzionalki gehiago hitz egiten dela euskaraz.

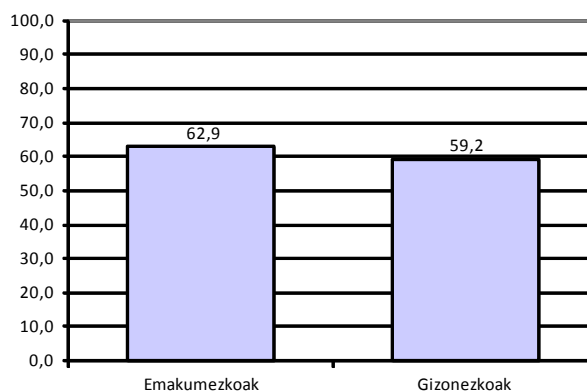
Aldiz, Azpeitia, Zestoa eta Getariarekin alderatuz gero, emaitzak bestelakoak dira: udalerrri hauek euskaldunagoak dira (Azkoitian %74,5, Azpeitian %83,7, Zestoa %81,2 eta Getarian %86,9), eta horregatik, aurreikusi genezakeen bezala, behatu dugun erabilera ere handiagoa da herri horietan. Azpimarragarria da Zestoa eta Azpeitian gertatzen dena: Zestoa, udalerriko elebidun kopurua eta behatutako erabileraren artean apenas dago alderik, eta Azpeitian, aldiz, behatutako erabilerak elebidun kopurua gainditzen du. Nola da posible hori? Azpeitian neurtutako ibilbidean euskaldunen kontzentrazio handia gertatzen delako, eta horrek elebidun kopurua altuagoa izatea ekartzen du oro har udalerrri osoa hartuta baino. Horrez gain, behatutako erabileraren portzentaje altuak adierazten du euskaldunek euskaldunekin elkartzeko joera handia dutela, eta askotan egiten dutela euskaraz.

5 HIZTUNEN EZAUGARRIEN ARABERAKO DATUAK

5.1 Sexuaren araberako emaitzak

Aldea handia ez bada ere emakumezkoek gizonzkoek baino zertxobait gehiago hitz egiten dute euskaraz; hiru puntu eta erdiko aldea dago bien hizkuntza-portaeren artean.

I. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SEXUAREN ARABERA. AZKOITIA, 2014 (EUSKARAZ, %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.

3. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SEXUAREN ARABERA. AZKOITIA, 2014

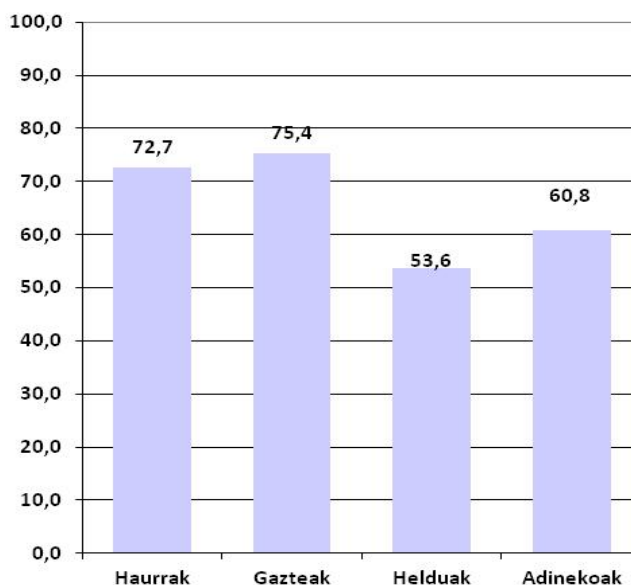
	GUZTIAK	Emakumezkoak	Gizonezkoak
Euskaraz	61,3	62,9	59,2
Gaztelaniaz	34,4	34,6	34,1
Beste hizkuntzetan	4,3	2,5	6,7
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0
Oinarria (behatutako solaskideak)	(7411)	(4200)	(3211)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.

5.2 Adinaren araberako emaitzak

Datuek erakusten dutenez, belaunaldi gazteak dira euskaraz gehien hitz egiten dutenak Azkoitian, hau da, haurrak eta gazteak. Kasu honetan, nabarmentzekoa da gazteek (%75,4) gainerako guztiak baino gehiago erabiltzen dutela euskara (haurrek %72,7, helduek %53,6 eta adinekoek %60,8).

J. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA. AZKOITIA, 2014 (EUSKARAZ, %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.

4. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA. AZKOITIA, 2014

	GUZTIAK	Haurrak	Gazteak	Helduak	Adinekoak
Euskaraz	61,3	72,7	75,4	53,6	60,8
Gaztelaniaz	34,4	24,2	23,0	39,5	38,9
Beste hizkuntzetan	4,3	3,1	1,6	6,9	0,2
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Oinarria (behartutako sole)	(7133)	1.881	798	3.395	1.059

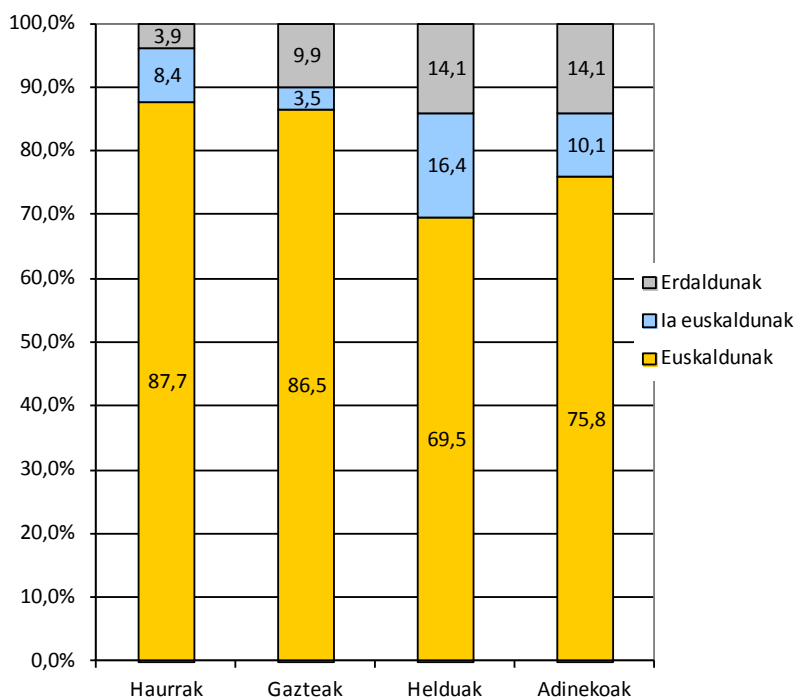
Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.

Adinaren araberako hizkuntza-portaerari dagokionean, badago Euskal Herria osotasunean harturik gaur egun antzematen denarekin diferentzia aipagarririk: Euskal Herriko adinaren araberako euskara-erabileraren hurrenkera erabilera altuenetik baxuenera honakoa da:

haurrak, gazteak, helduak eta adinekoak. Azkoitian, ordea, hurrenkera horretan gazteek (%75,4) aurre hartu die haurrei (%72,7).

Horrek guztiak, jakina, zerikusi zuzena du batzuen eta besteen hizkuntza-gaitasunarekin, belaunaldi berriak baitira euskaldunenak Euskal Herriko zonalde askotan, baita Azkoitian bertan ere azken neurketari erreparatzen badiogu. Taula eta grafiko honetan ikus daitekeenez, nabarmentzeko aldea badago haur eta gazteen euskara-gaitasunaren portzentajearen (%85etik gorakoa bi kasu horietan) eta helduen artean dagoena, %69,5koa baita. Horiek horrela, ez da harritzekoa belaunaldi berriek euskara gehiago erabiltzea, oro har, zaharagoek baino.

K. GRAFIKOA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA, ADINAREN ARABERA. AZKOITIA, 2014 (%)

Iturria: EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011.

5. TAULA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA, ADINAREN ARABERA. AZKOITIA, 2011

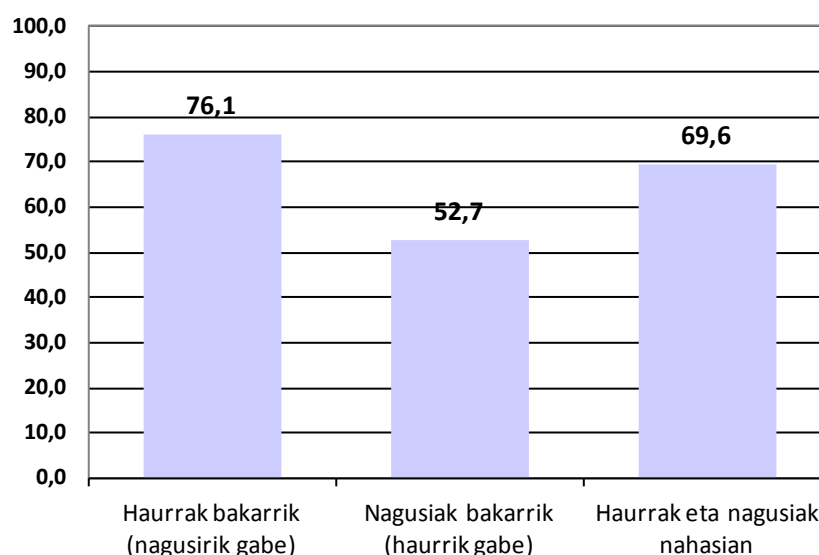
	GUZTIAK (%)	Haurrak (%)	Gazteak (%)	Helduak (%)	Adinekoak (%)
Euskaldunak	74,5	87,7	86,5	69,5	75,8
Ia euskaldunak	12,9	8,4	3,5	16,4	10,1
Erdaldunak	12,6	3,9	9,9	14,1	14,1
GUZTIAK	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	GUZTIRA	HAURRAK	GAZTEAK	HELDUAK	ADINEKOAK

Iturria: EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011.

5.3 Euskararen erabilera eta haurren presentzia

Nola aldatzen da hizkuntzen erabilera solas-taldea era batekoa edo bestekoa izan? Zehazki, haurrak eta nagusiak (gazte, heldu zein adindu) elkarrekin nahasian aritu edo ez, horrek ba al du eraginik hizkuntza baten edo bestearen aldeko hautuan? Galdera horiei erantzuten laguntzeko informazioa aurkezten dugu honako grafiko eta taula hauetan.

L. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA. AZKOITIA, 2014 (EUSKARAZ, %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.

Datuak ikuspegi horretatik aztertuta, argi geratzen da zein den joera nagusia: hizkuntza-portaerak aldatu egiten dira solas-taldearen osaeraren arabera. Zehazki, haurrak euren artean daudenean entzuten da gehien euskaraz hitz egiten, zehazki lautik hirutan (%76,1); nagusiek, euren artean ari direnean (haurrik gabe), askoz ere gutxiago erabiltzen dute euskara, %52,7tan hain zuzen. Horrela, nagusien arteko kale-elkarrizketetan erdia baino zertxobait gehiago dira euskarazko elkarrizketak (%52,7). Haurrekin osatutako taldeetan, berriz, %69,6ko erabilerara igotzen da kopuru hori.

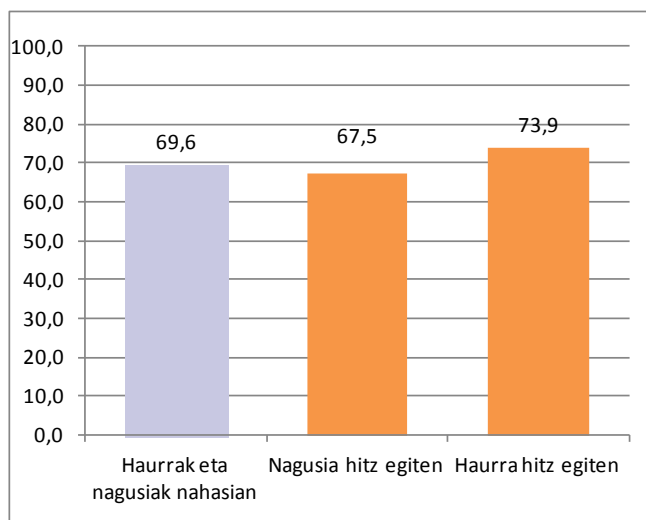
6. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA. AZKOITIA, 2014

GUZTIAK	Haurrak bakarrik (nagusirik gabe)	Nagusiak bakarrik (haurrik gabe)	Haurrak eta nagusiak nahasian	Nagusia hitz egiten	Haurra hitz egiten
Euskaraz	76,1	52,7	69,6	67,5	73,9
Gaztelaniaz	22,7	42,0	26,7	29,1	21,8
Beste hizkuntzetan	-	5,3	3,7	1,0	4,3
GUZTIRA	98,8	100,0	100,0	97,6	100,0

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.

Haurren eta helduen artean osatutako taldeetan, helduek edo hurrek hitz egiten duten bereizteko moduan izan gara ikerketa honetan, eta, beraz, batzuen eta besteen arteko erabileran diferentziarik ote dagoen aztertu dugu. . Ondoko grafikoa ikus daitezke datu horiek.

E. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA HAUR ETA NAGUSIZ OSATUTAKO TALDEETAN, SOLASKIDEAREN ARABERA. AZKOITIA, 2014 (EUSKARAZ, %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.

Horrela, ikusi ahal izan da haur eta helduen artean osatutako talde horietan ere hurrek gehiago hitz egiten dutela euskaraz (%73,9) nagusiek baino (%67,5). Nabarmentzeko datua

da, bestalde, hurrek zertxobait gehixeago hitz egiten dutela euskaraz eurek bakarrik osatutako taldeetan (%76,1) nagusiekin daudenean baino (%73,89).

Aldi berean, euskaraz egiten dutenen nagusien portzentajea nabarmen igotzen da hurrekin osatutako talde horietan: askoz gehiago erabiltzen dute euskara hurrekin daudenean (%67,5), nagusi artean soilik daudenean baino (%52,7). Nagusien portaera horretan zerikusia izango du, batetik, hurren artean euskaldun gehiago izateak. Hots, nagusi euskaldunak errazagoa izango du hurrekin euskaraz aritzea, beste nagusiekin baino (horien artean gehiago baitira euskaraz ez dakitenak).

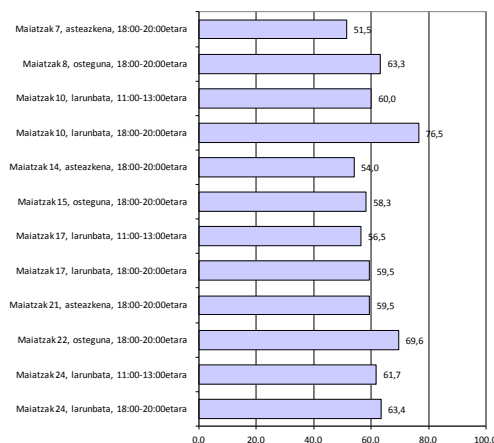
Jokabide edo portaera hori ulertzeko, ohituren pisua ere aintzat hartu behar da, erdaraz hitz egiteko ohituraren pisua, alegia. Azkoitiko nagusi euskaldun asko gaztelaniaz hobeto moldatuko dira euskaraz baino, hobeto adieraziko dute esan nahi dutena hizkuntza horretan, eta askotan horixe izango da euren hautu praktikoa.

Nagusien artean erdarara jotzeko ohitura duten Azkoitiko euskaldun horietako askok, ordea, hurrengo belaunaldiengan euskararen erabilera sustatzeko kontzientzia badutela. Eta horregatik, nagusien artean daudenean baino gehiagotan egiten die hurrei euskaraz.

5.4 Neurketa-egunen araberako emaitzak

Metodologia atalean azaldu bezala, hainbat neurralditan egin dugu 2014ko *Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa*. Taula eta grafiko honetan, neurraldiz neurraldi jasotako datuak aurkeztu ditugu. Ikus daitekeen bezala, aldeak daude neurraldien emaitzetan.

F. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, NEURRALDIEN ARABERA. AZKOTIA, 2014 (EUSKARAZ %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, *Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014*.

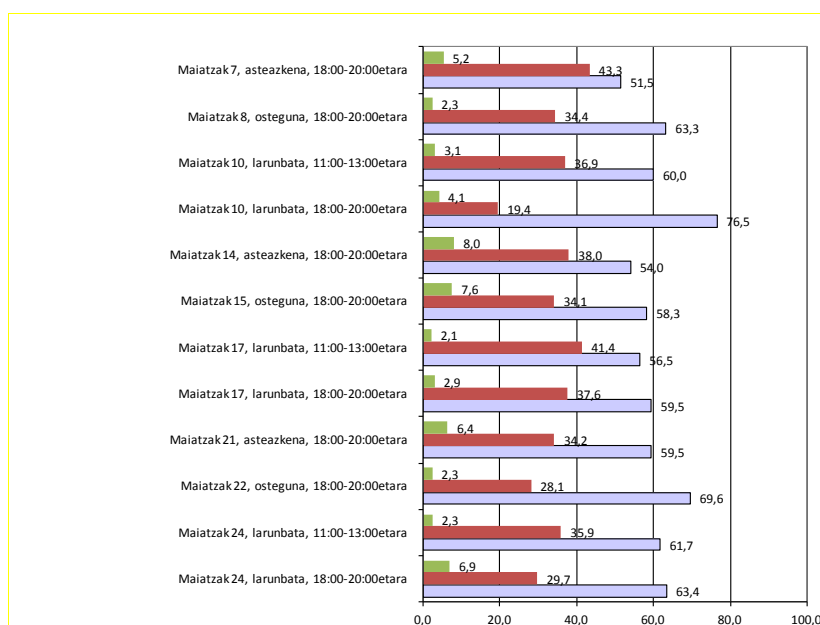
7. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, NEURRALDIEN ARABERA. AZKOITIA, 2014

	euskaraz (%)	gaztelaniaz (%)	besteak (%)
Maiatzak 7, asteazkena, 18:00-20:00etara	51,5	43,3	5,2
Maiatzak 8, osteguna, 18:00-20:00etara	63,3	34,4	2,3
Maiatzak 10, larunbata, 11:00-13:00etara	60,0	36,9	3,1
Maiatzak 10, larunbata, 18:00-20:00etara	76,5	19,4	4,1
Maiatzak 14, asteazkena, 18:00-20:00etara	54,0	38,0	8,0
Maiatzak 15, osteguna, 18:00-20:00etara	58,3	34,1	7,6
Maiatzak 17, larunbata, 11:00-13:00etara	56,5	41,4	2,1
Maiatzak 17, larunbata, 18:00-20:00etara	59,5	37,6	2,9
Maiatzak 21, asteazkena, 18:00-20:00etara	59,5	34,2	6,4
Maiatzak 22, osteguna, 18:00-20:00etara	69,6	28,1	2,3
Maiatzak 24, larunbata, 11:00-13:00etara	61,7	35,9	2,3
Maiatzak 24, larunbata, 18:00-20:00etara	63,4	29,7	6,9

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.

Ikus daitekeen modura, euskara gehien entzun den neurraldia maiatzaren 10ekoa izan da, larunbata arratsaldekoa, hain zuzen. Aipagarria da egun horretan izan zirela herri kiroleko probetako ekitaldiak, eta horregatik beharbada ohi baino euskal hitzun gehiago zeuden herrian

Ñ. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, NEURRALDIEN ARABERA. AZKOTIA, 2014 (EUSKARAZ, %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014.

6 DATU NAGUSIEN IRAKURKETA (LABURPENA)

Hona hemen 2014. urteko udaberrian, Azkoitiko Udalaren eskariz, Soziolinguistika Klusterrak egindako *Azkoitiko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2014* ikerketaren ondorio nagusiak, labur-labur:

- Azkoitiko kaleetan entzundako hamar elkarrizketatik sei baino zertxobait gehiago, %61,3 zehatzago esateko, euskaraz izan da. Gainerakoak gaztelaniaz izan dira nagusiki (%34,4), eta badira beste hizkuntza batzuetan gertatzen direnak ere (%4,3).
- Azkoitiko erabilera altuagoa da Euskal Herrikoa (%13,3), EAEkoa (%16,1) Gipuzkoakoa (%32,7) baino, eta Urola-kostakoa (%71,5) baino ia 10 puntu baxuagoa.
- Erabilera-datuak alderatzen baditugu ikus daiteke Azkoitiko euskararen erabilera 10 puntu inguru handiagoa dela (%61,3) Zumaiakoa (%52,8) eta Zarauzkoa (%50,0) baino, nahiz eta gaitasunean alde hori txikiagoa izan (3-4 puntukoa soilik).
- Azpeitia, Zestoa eta Getariarekin alderatuz gero, aldiz, erabilera baxuagoa da Azkoitian (%61,3) alderatu ditugun herri horietan baino: Azpeitian %86,1; Zestoa %80,5 eta Getarian (%75,4). Kontuan izan behar dugu, dena den, hiru udalerrietan elebidunen kopurua %80tik gorakoa dela.
- Alde esanguratsuak antzematen dira hizkuntza-portaera adinaren arabera aztertuz gero. Belaunaldi gazteak dira euskaraz gehien hitz egiten dutenak, hau da, haurrak eta gazteak. Kasu honetan, nabarmentzekoa da gazteek (%75,4)

gainerako guztiak baino gehiago erabiltzen dutela euskara (haurrek %72,7, helduek %53,6 eta adinekoek %68,8).

- Haurrak euren artean bakarrik daudenean entzuten da gehien euskaraz hitz egiten, (%76,1); nagusiek, euren artean ari direnean (haurrik gabe) askoz ere gutxiago erabiltzen dute euskara, %52,7tan hain zuzen. Hurrekin osatutako taldeetan, berriz, %69,6ra igotzen da kopuru hori.
- Emakumezkoen eta gizonezkoen arteko erabileran alde handirik ez dagoen arren, hiztuna emakumezkoa denean euskara zertxobait gehiago entzun dugu gizonezkoa denean baino.

Txosten honi amaiera emateko etorkizuneko datu-bilketetarako hobekuntza proposamen bat egin nahi dugu. 2014ko neurketan aztertutako datuak ibilbide bakar batean jaso dira eta neurtzaileen pertzepzioa izan da ibilbidea bere horretan oso heterogeneoa dela erabileraren ikuspegitik. Aurrera begirako neurketetan interesgarria litzateke, beharbada, ibilbide bat baino gehiago neurtzea eta zonaldeen araberako ezberdintasunak nabarmentzea.